

OLDAL VIVIEN FRANCISKA, HORVÁTH CINTIA

A KAJAK-KENU SPORTÁG INTEGRÁLÁSA A TESTNEVELÉSBE

INTEGRATING KAYAK-CANOE INTO PHYSICAL EDUCATION

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Sporttudományi Intézet

Absztrakt

Jelentős változásokat eredményezett a testnevelés tantárgy oktatásában a mindennapos testnevelés bevezetése, ezzel új lehetőségek lettek adottak a pedagógusok számára, melyek kihasználása helyi szinten is nagy felelősséget hárít a testneveléssel, testkultúrával foglalkozó szakemberekre (Gombocz, 2019).

A kutatásban erre irányuló kezdeményezéseket vizsgáltunk, a szolnoki Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskolában működő kajak-kenu oktatást, a jászalsószentgyörgyi kajak-kenu programot, illetve a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémiát. A programok a sportág alapjainak tanmenetbe történő beépítését célozzák. A kutatás célja, hogy a kapott eredmények hatására egy reális képet kapjunk a sportág jelenlegi helyzetéről, hiszen az iskolának adott az a lehetőség, hogy éljenek az alternatív kerettanterv lehetőségeivel, melyben megtalálható a Kajak-Kenu – vízi jártassági ismeretek tantárgy. Ezen foglalkozások célja, hogy a gyermekek minél szélesebb körben megismerkedjenek a vízi jártasságok alapjaival és a vízi sportokkal, minél több természetközeli élményt szerezzenek, és megismerjenek egy komplex, szabadterén, speciális környezetben végezhető, számos képességfejlesztést kielégítő sporttal. Ennek érdekében szükséges, hogy a tanuló megismerkedjen a különböző sportágak mozgásanyagával, ezen tevékenységeknek a tanulók sokoldalú testi, lelki és szellemi fejlesztésében betöltött szerepével. A kajak-kenu sportág biztosíthatja a gyermek számára, hogy egy élményekben gazdag képzésben vegyen részt.

Mivel a kutatásban több kérdés is felmerült, az adatfelvétel során három kérdőívet használtunk, kettő a vizsgált iskolák tanulóinak, egy pedig a Jász-Nagykun-Szolnok megyében tanító testnevelőknek a részére készült, illetve három interjút készítettünk az iskolai kajak-kenu oktatásban részt vevő szakemberekkel. Az iskolai program során a fejlesztő hatások természeti közegben, önfelelt hangulat mellett érvényesülhetnek és épülhetnek

be a gyermek testkultúrájába és személyiségébe. A kajak-kenu sportág beépítése a mindennapos testnevelésbe mind a gyermekek, mind a pedagógusok részéről nagyon pozitív hozzáállást eredményez.

Kulcsszavak: kajak-kenu, testnevelés, oktatás, beépítés, program

Abstract

The introduction of everyday physical education resulted in significant changes in the teaching of the subject of physical education, which gave teachers new opportunities, the use of which brings a great responsibility to professionals dealing with physical education and physical culture, even at the local level (Gombocz, 2019).

We examined the research initiatives aimed at this, the kayak-canoe education at the Tiszaparti Roman Catholic Primary School in Szolnok, the kayak-canoe program in Jászalsószentgyörgy, and the Katalin Kovács National Kayak-Canoe Academy. The programs aim to incorporate the basics of the sport into the curriculum. The purpose of the research is to get a realistic picture of the current situation of the sport as a result of the results obtained, since the schools were given the opportunity to use the possibilities of the alternative framework curriculum, which includes the subject Kayak-Canoe - water skills. The purpose of these sessions is for children to get to know the basics of water skills and water sports as widely as possible, to get as many close-to-nature experiences as possible, and to get to know a complex sport that can be performed outdoors, in a special environment, that satisfies many skill development. In order to do this, it is necessary for the student to become familiar with the movement material of the various sports and the role of these activities in the versatile physical, mental and spiritual development of the students. The sport of kayaking and canoeing can ensure that the child participates in an experience-rich training.

Since several questions arose in the research, we used three questionnaires during the data collection, two for the students of the examined schools, and one for the physical educators teaching in the Jász-Nagykun-Szolnok county, and we conducted three interviews with the professionals involved in the school kayak-canoe education. During the school program, the developmental effects can take effect in a natural environment, with a relaxed atmosphere, and can be integrated into the child's physical culture and personality. The inclusion of kayaking and canoeing in everyday physical education results in a very positive attitude on the part of both children and teachers.

Keywords: kayak-canoe, physical education, education, integration, program

Bevezetés

A testnevelés egy sajátos pedagógiai, sportszakmai terület, mely speciális környezetben végzendő, nem hagyományos osztályteremben. Az ott zajló tervezési munka szempontjai, a tervek megvalósulásának lehetőségei vagy az ellenőrzési-értékelési lehetőségek is egészen mások, mint a tanteremben folyó oktatás során (Balint, 2009).

A fiatalok bevonása a kajak-kenu sportágba elsődleges feladat, amihez meg kell nyerni a gyermekeket, illetve a szülőket. Minél fiatalabb korú gyerekeket szeretnénk megnyerni a sportágban (toborzás), annál nagyobb szükségünk lesz a szülők megnyerésére. A toborzásra különböző lehetőségek vannak, mint például az iskolákon, médián keresztül, hirdetésekben, sportági bemutatókon, személyes kapcsolatokon, osztálytársakon és barátokon keresztül vagy egyéb módon. A gyerekek toborzásánál előnyös, ha rendelkeznek valamilyen sportolói múlttal, alapokkal más (állóképességi) sportágból.

A kajak-kenu sportág űzését a későbbi eredményesség érdekében tízéves kor körül célszerű elkezdni. Ebben a korban lehet a legjobban és a leggyorsabban mozgásokat tanulni az ideg-izom koordináció fejlettségi állapota miatt. A sportágnak nem könnyű feladat toborzással bevonni az ideális létszámú utánpótlást. A legeredményesebb módszere a toborzásnak az, ha az edző az iskolákkal felveszi a kapcsolatot, és a testnevelő tanárokkal, osztályfőnökök bevonásával közösen ismertetik meg a gyerekekkel a sportág szépségeit (Baky és mtsai., 2020).

Testmozgás, egészségre nevelés

Az iskola pedagógiai közeg, a testnevelő tanár pedig az edző, mégis a gyermekek nagyobb százaléka jár el sportegyesületekbe edzeni, és csak kevesebb százalékuk marad az iskolában, és választja az iskola keretein belül történő sportfoglalkozásokat. Az iskolai testnevelés, az órátípus sok változtatáson esett át az elmúlt években. Felmérések szerint a katonás gimnasztikai gyakorlatok helyett sok helyen újítanak, és lazább szervezeti keretek között oldanak meg az órák megtartását. Az iskoláskorú gyermekeket célzó rekreációs foglalkozások hatékonyságának fejlesztésére és a testnevelésre alkalmas tantervek hiányára alkalmas megoldás az outdoor (szabadtéri) tevékenység. Az egyik legjobb szabadterén végezhető rekreációs foglalkozás, az evezés, valamint a kajak-kenu éppen most éli virágkorát. A kajak-kenu egy komplex tevékenység, hiszen minden képességünket fejleszti, főként a mozgáskoordinációt és az egyensúlyt (Szabó és Borkovits, 2015). A kajak-kenu sportág magába foglal minden olyan evezési formát, amely történhet bármilyen fajta kajak vagy kenu hajóban, amelyet ülve, térdelve vagy állva, a megfelelő lapáttal lehet hajtani. Az evező nincs a hajóhoz rögzítve, és a sportoló arccal a menetiránynak van előrehaladás közben (Muresanu, 2010).

A kajak-kenu sportágban Magyarország az országok között 1938 és 2021 között a világbajnoki éremtáblán a dobogón biztosítja helyét, mégsem történnek olyan nagy mértékű fejlesztések, hogy egy-egy sporteseményre tömegeket lehessen bevonzani. Mivel kevesebbszer szerepel a médiában az adott sportág, így a sportszponzorálási piacon alulmarad, ezek alapján a nézettség és a fenntarthatóság növelése lenne a cél, hiszen ez jelentheti a sportágak jövőjét (Madarász, 2016).

A Magyar Kajak-Kenu Szövetség kiemelten foglalkozik az egészségre nevelés kérdésével, így támogatásával 2017-ben indultak a Vízi Vándor táborok. Az MKKSZ céljául tűzte ki a diákok vándortáboroztatását, a hazai vízterületek megismertetését, felfedezését a gyerekek és fiatalok számára (Sándor, 2019). Fontos, hogy a táborok során a gyerekek ne csak a vízi sportokkal ismerkedjenek meg, hanem a vízi KRESZ szabályaival is (Bíró és mtsai., 2015). Később létrehozták a vízi osztálykirándulások lehetőségét is, amelyek 3 naposak, ezeket tanév elején és tanév végén bonyolítják le. Sikeres és élménydús tanulást, eredményes, játékos nevelést, kompetenciafejlesztést biztosít (Sándor, 2019).

A sporttehetségek az iskolában

A sportolási motiváció mindenki számára gyermekkorban formálódik, és ezt az életen át fenn kell tartani, ezt pedig a testnevelőnek kell megalapozni, ennek eléréséhez hozzájárul az iskolában folytatott sportoktatás. A legtermészetesebb módszer az összes mozgásos tevékenység kipróbálása, ebben fontos szerepet kell vállalnia az iskolának és a testnevelő tanárnak (Asztalos, Buglyó és Nagy, 2018).

A kelet-európai országok testnevelési tanterveinek bemutatására a „román modell” jó példa. A román modell sok ponton hasonlít a magyar tartalmi szabályozásra. A testnevelés és sport órák tartalmilag az egészségre nevelésre, az egészséges életmód kialakítására koncentrálnak, de ehhez nélkülözhetetlen a megfelelő egészségi állapot (Hamar, Prihoda és Karsai, 2018).

A testnevelésórák jelentősége igen nagy, még akkor is, ha az a néhány óra nem elengedő ahhoz, hogy a testmozgás iránt egész életen át tartó elköteleződést alakítson ki a diákokban. Ennek következtében az iskola egészének kell segíteni olyan szokások és igények kialakítását, amelyek révén a szabadidős fizikai aktivitás a gyermekek életének természetes velejárója marad felnőttkorra is (Nagy, 2010). A testnevelés oktatása széles körű ismeretanyagot biztosít a tanulóknak, de nem feltétlen biztosít tudást és lehetőséget az alternatív környezetben történő gyakorlat végrehajtáshoz (Hajduné, Szentgyörgyváryné és Tóth, 2015).

A testnevelési foglalkozások megszervezésénél a testnevelőnek figyelembe kell venni, hogy a 6–10 éveseknél a tartósabb baráti kapcsolat kezd kialakulni (Pékár, 2016).

Az általános iskolás évek fontos feladata, hogy a tanuló találja meg a helyét a kortársai, barátai között, hogy fejlődni tudjanak a társas készségei, ennek nagyszerű lehetőséget

adhat a sport (Gyömbér, Kovács és Ruzits, 2016). A sport és a sportoló kapcsolatát már kisgyermekkorban meg lehet alapozni, fontos, hogy mindig a korának, érettségének és képességének megfelelő fejlesztést kapja. A kajakozás, kenuzás esetében a technikai és fizikai képességek fejlesztése az alapja az eredményességnek, amihez hosszú évek munkája szükséges, a speciális sportági felkészülés 11-13 éves korban kezdődik. Ideális, ha a tehetség kiválasztása 9-11 éves korban kezdődik el. Legtöbbször az edzők minden érdeklődőnek megadják a lehetőséget a sportág kipróbálására és üzésére. Ebben az esetben nem a kiválasztáson van a hangsúly, hanem a kiválasztódás az, amit követ a szakvezető és edző a tehetségek felkutatásában (Baky és mtsai., 2020).

A sportiskolában mint köznevelési intézményben az utánpótlás-nevelés szervezett formában zajlik, a sportnevelés és sportoktatás évfolyamos vagy korcsoportos formában történik, a sportági nevelést és oktatást legalább sportedzők vagy szakedzők vagy testnevelő tanárok irányítják (Kovács, 2018). A sport fontos része, hogy egyaránt formálja a testet és az elmét, a személyiséget és a képességeket (Gyurkó és Németh, 2014). A probléma az utánpótlás megtartása. Nem mindegy, hogy milyen módszereket használunk az edzés során (Szabó, 2010).

A 2012/2013. tanévtől életbe lépett a NAT4, amely szerint heti öt testnevelésórát kell tartani az általános és a középiskolákban minden évfolyamon (Hamar, 2013). A hangsúly áthelyeződött arra, hogy a gyermekeket a tanórákon minél több fajta minőségi mozgásinger érje, a testnevelésóra érdekes és sokszínű legyen. A mindennapos testnevelés 2 óráját kiválthatják az alternatív kerettantervek, melyek között megtalálható a Kajak-kenu – vízijártassági ismeretek kerettanterve 5–8. évfolyam számára (Láng, 2019). A gyermek napirendjének tartalmaznia kell a változatos mozgást, ami elengedhetetlen a testi fejlődéséhez (Mészáros, 2016).

Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia

Magyarországon az elmúlt évtizedben terjedt el az akadémiai jellegű oktatás főként a labdarúgás területén (Gösi, 2018). A Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia másodfokú akadémiaként működik. Magyarországon az akadémiák 14 éves kortól 19 éves korig működnek, így ez alól a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia sem kivétel. A Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia a Kápolnásnyéki Vörösmarty Mihály Általános Iskolával közösen a 2022–2023-as tanévben elindította első kajak-kenus osztályát. Olyan képzési lehetőséget nyújtanak, amellyel gyermekeik elsajátíthatják egy nagyon népszerű, Magyarországon rendkívül eredményes sportág, a kajak-kenu mozgásos alapjait. A heti három testnevelésóra mellett kettőt a kajak-kenu oktatására alakítják ki, ezért ezekre külön tanmenet készül. Az iskolában két sport osztály működik, az „A” a Kajak-kenu osztály, a „B” pedig az általános sport osztály. A képzési tervben helyet kap a

kajak-kenu sport minden szakága, kiegészülve a SUP-pal és sárkányhajóval. A Vörösmarty iskola diákjainak lehetőségük lesz a 2024-ben elkészülő akadémiai komplexumban kihe-lyezett tanórákon és sportprogramokon is részt venni (kkna.hu, 2022).

A kutatás célja

A kajak-kenuval nincs minden gyereknek lehetősége megismerkedni, ez egy speciális környezetben űzhető sportág. Célunk, hogy reális képet kapjunk a kajak-kenu sportág helyzetéről a testnevelésórákon, illetve a sportág népszerűségéről a diákok körében, továbbá szeretnénk megtudni minél többet a sportág beépítésének lehetőségeiről a testnevelésbe a testnevelőtanárok és szakemberek véleménye alapján.

Anyag és módszerek

Minta és adatfelvétel

A kutatás során három kérdőíves módszert használtunk, illetve három interjút készítettünk.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegye testnevelő tanárai számára készített kérdőívben a sportág lehetőségeit vizsgáltuk és annak népszerűségét a testnevelésórákon, míg a kajak-kenu bevonásával foglalkozó intézmények diákjainak készített kérdőívben a sportág népszerűségét vizsgáltuk a diákok körében.

Interjú készült a szolnoki Tiszaparti Római Katolikus Általános iskola testnevelő tanárával (N. A.), aki a kajak-kenu sportág oktatását beépítette az általános iskola tantervébe, a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia edzőjét (S. K.) kérdeztük az akadémia működéséről, továbbá a jászsalsószentgyörgyi kajak-kenu programban oktató edzővel (K. L.) folytattunk beszélgetést a program sajátosságáról szolt.

Az interjúk telefonos, illetve személyes beszélgetés során készültek, a cél mind a három oktatási forma sajátosságainak és működésének megismerése volt.

A minta egyik részeként az ismert, kajak-kenu bevonásával foglalkozó intézmények diákjai részére készítettünk kérdőívet, ez a szolnoki Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola tanulóit, valamint a jászsalsószentgyörgyi Szent György Katolikus Általános Iskola esetén a kajak-kenu sportfoglalkozáson részt vevő diákokat jelenti.

A kérdőíveket mindkét intézmény esetén maximális létszámmal töltötték ki, a szolnoki általános iskola esetében ez 40 főt, 47,5% lányt és 52,5% fiút, a jászsalsószentgyörgyi intézményben pedig 14 főt, 42,9% lányt és 57,1% fiút jelent. Az osztályok arányát illetően a szolnoki általános iskola 4., illetve 5. osztályos tanulói 50-50%-ban voltak, a jászsalsószentgyörgyi iskola 7. és 8. osztályos tanulói esetén ez 35,7%, illetve 64,3% arányt jelentett.

Mivel a kutatás során több kérdés is felmerült, ezért a diákokon kívül testnevelőket és edzőket is vizsgáltunk, így további minták voltak még a Jász-Nagykun-Szolnok megyei testnevelő tanárok, akiket szintén kérdőív segítségével kérdeztünk, ezt 46 fő töltötte ki, 56,5% nő, 43,5% pedig férfi.

A kérdőívek mellett interjúk formájában is kutattunk a témában. Segítségünkre volt a szolnoki Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola testnevelő tanára, Nagy András, a jászsalsószentgyörgyi programban részt vett kajak-kenu edző, Kocsis Levente, valamint a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia egyik kajakos edzője, Sinka Kornél.

Eredmények

Jász-Nagykun-Szolnok megyei testnevelő tanárok válaszainak elemzése

A kérdőívben az iskola és az egyesületek közötti kapcsolatra voltunk kíváncsiak. Megkérdeztük a kitöltőket, hogy el tudják-e képzelni a testnevelés oktatását a testnevelésórakon, valamint hogy szerintük milyen lehetősége van ennek, illetve hogy milyen alternatív környezetben űzhető sportágakkal tudnak megismerkedni a kitöltők iskoláiban a gyerekek.

A vizsgált testnevelő tanárok 30,4%-ának településén van kajak-kenu egyesület, és az iskolája kapcsolatban is áll vele, 34,8%-uk települése közelében csak egyesület van, de kapcsolatban azzal iskolájuk nem áll.

58,7%-uk el tudja képzelni a kajak-kenu sportág oktatását a testnevelésórakon, viszont a válaszadók közül 75% inkább nyári tábor keretein belül tudja elképzelni annak oktatását.

A kitöltők 32,6%-ának iskolájában már tanítják valamilyen formában a kajak-kenu sportág alapjait, ennél a válaszadók közül legtöbben csak a túrázást alkalmazzák, amelyre 37%-os válaszadás érkezett.

Az alternatív környezetben űzhető sportágak közül népszerű még az iskolák körében a kerékpározás 30,4%-kal.

A kitöltők 28,3%-ának iskolájában semmilyen alternatív környezetben űzhető sportággal nincs lehetőség megismerkedni.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei testnevelő tanároknak készített kérdőív azt igazolja, hogy a testnevelő tanárok többsége pozitívan áll a kajak-kenu sportág tanmenetbe való beépítésének lehetőségéhez. Több iskolában is alkalmazzák az alternatív tanterv lehetőségét, és a túrázás mellett alig maradt el a kajak-kenu oktatása mint alternatív környezetben űzhető sportág.

Kajak-kenu bevonásával foglalkozó intézmények diákjai válaszainak elemzése

A kérdőívben többek között meg szeretnénk tudni azt, hogy a diákok körében mennyire népszerű a sportág, mennyien választják szívesen iskolán kívüli foglalkozásuknak, illetve ha már a sportágot űzik, akkor minek a hatására kezdték el.

A szolnoki általános iskola tanulóinak 77,5%-a, a jászalsószentgyörgyi általános iskola diákjainak 100%-a szeret kajakozni vagy kenuzni iskolai foglalkozáson. A Tiszaparti tanulóinak csak 57,5%-a választaná iskolán kívüli foglalkozásnak, míg a jászalsószentgyörgyi diákok 64,3%-a szívesen űzné a sportot iskolai foglalkozáson kívül is. A tiszapartis tanulók 15%-a, míg a jászalsószentgyörgyi diákok 14,3%-a kezdett el edzésekre járni az iskolai foglalkozások hatására. A Tiszaparti általános iskola tanulóinak 75%-a, a jászalsószentgyörgyi diákok 71,5%-a az iskolában ismerte meg ezt a sportágot.

A diákoknak készített kérdőívekből következtetni tudunk arra, hogy a gyerekek körében az iskolai foglalkozások hatására lett népszerű és ismert a kajak-kenu sportág, illetve többen is szívesen űznék nemcsak iskolai foglalkozáson belül, hanem azon kívül is, így az iskolai testnevelésórákba való beépítése a sportágnak remek lehetőség a gyerekek sportágismeretének kibővítésére.

Interjúk elemzése

A kezdetet tekintve megállapítható, hogy legrégebb óta a Tiszaparti általános iskolában működik a kajak-kenu program.

A Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola

„a programot 2014/15 tanévben indította és építette be a helyi tantervébe, ami a Magyar Kajak-Kenu Szövetség támogatásának, a Szolnok Városi Sportiskola és a Tiszaparti együttműködésének köszönhető” (N. A.).

A Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia kajak-kenu oktatása

„a Kápolnásnyéki Vörösmarty Mibály Általános Iskola és Gimnáziumban zajlik, hiszen az Akadémia másodfokú akadémiaként működik, ami azt jelenti, hogy önálló tantárgyi oktatást nem végezhet, kell valamely iskolával szerződést kötnie, ahova be tudja építeni a sportágot, ezért szerződést kötöttek, így az iskola be tudta építeni a tanmenetébe a kajak-kenu sportág oktatását, így 2022/23-as tanévben elindult az ország első kajak-kenu osztálya” (S. K.).

A jászalsószentgyörgyi kajak-kenu program

„teljesen független az általános iskolától, egy délutáni foglalkozás, nem kötelező, nem testnevelésóra keretein belül jelenik meg, így szaktanár nincs a gyerekekkel, csak két edző Szolnokról”. Jászalsószentgyörgy önkormányzata pályázatot nyert a kajak kenu sport népszerűsítése céljából, így „ki tudtunk alakítani a Szent György Katolikus Általános iskola mellett, kb. 600 m hosszú, 15-20 m széles és kb. 10 m mély holt ágát a Zagyvának, egy kajakosházat tudtunk vásárolni, valamint az összes többi eszközt, ami lehetővé teszi a kajak-kenu oktatását, így 2021-től Jászalsószentgyörgyön a Szent György Általános Iskola diákjainak lehetősége van kajak-kenu sportfoglalkozáson részt venni” (K. L.).

A kajak-kenu sportág beépítése a tanmenetbe

A Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskolában

„a kajak-kenu sportág oktatására az órarendbe egy héten egyszer dupla testnevelésóra került beépítésre. A 4-5. évfolyamra terveztem meg a programot. A programhoz felhasznált testnevelésórák száma a kerettantervben meghatározott óraszámokból tevődik össze, elsősorban az alternatív környezetben üzhető sportok, az úszás és úszó jellegű feladatok óraszámainak felhasználásával” (N. A.).

Az akadémián a Kápolnásnyéki Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Gimnáziumban heti 5 testnevelésórából kettőre külön tanmenet készült, ebben ugyanúgy van minden sportág, hiszen multisport-szemléletű a képzés, csak hangsúlyosabb a kajak-kenu oktatása. S. K., az akadémia edzőjének elmondása szerint

„a kajak-kenu sportági tematikájú képzés célja a vízi sportra, vízi jártassági ismeretekre és az aktív életmódra nevelés. A délelőtti tanórák keretében a Vörösmartyban tanulnak, a délutánt pedig az akadémián töltik” (S. K.).

A jászalsószentgyörgyi kajak-kenu programban a Szent György Katolikus Általános Iskola felajánlja a gyerekeknek, hogy

„fakultáción belül adódik kajak-kenuzásra lehetőség, és akit érdekel, lejárhat az iskola melletti sporttelepre délutáni foglalkozásra, melyre hetente egy lakalommal van lehetőség. Az edzések időtartama 2 órá” (K. L.).

A korosztály idősebb, az edzéseken 7–8. osztályosok vesznek részt.

A sportág oktatásának kialakítása

A Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola kajak-kenu programjának kialakítása során

„a testnevelés tantárgy célrendszerét és ezen intézmények értékeit, elvárásait hoztuk összhangba. Az oktatás során alkalmazott pedagógiai módszereink közül a motiválás, a differenciálás és az értékelés-ellenőrzés kapta a legnagyobb hangsúlyt. A kajak-kenu képzési anyagát és a tanulók által elsajátítandó ismereteket elméleti, gyakorlati és kondicionális képzés területére osztottuk fel. Az elméleti képzés nem különül el a gyakorlatban történő oktatástól, abba beépülve kerül ismertetésre. Tervezéskor a tanév klasszikus őszi, téli és tavaszi időszakra történő felosztása igényli a legnagyobb odafigyelést” (N. A.).

A Kápolnásnyéki Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Gimnázium alsó tagozatos gyerekei

„csak a sportszerekkel, az Akadémia területével, épületeivel ismerkednek meg, felső tagozatos gyerekek pedig már sportfoglalkozáson, edzéseken vesznek részt” (S. K.).

Jászsalsószentgyörgyön

„a délutáni foglalkozás csak a kora őszi-tavaszi évszakokban valósul meg, mivel az iskolával nem állunk szerződéses kapcsolatban, így télen benti foglalkozásra nincs lehetőségünk. A foglalkozások kajak-kenu sportág üzésére felkészítő edzéseknek minősülnek” (K. L.).

Az interjúk során kapott eredményeket összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy vannak különbségek és hasonlóságok mind a sajátosságokat, mind a heti óraszámot, az oktatást és a célokat tekintve is, melyet az 1. táblázat foglal össze.

	Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia	Jászsalsószentgyörgyi kajak-kenu program	Kajak-kenu oktatás a Tiszaparti általános iskolában
Sajátosság	2020. első kajak-kenu akadémiája	Önkormányzat által megnyert, kajak-kenu sportág népszerűsítésére kiírt pályázat	MKKSZ támogatásával, szolnoki sportiskola együttműködésével 2014/15
Heti óraszámok	Kajak-kenu osztály heti 2 óra	7., 8. osztály, heti 1x2 óra fakultáció	4., 5. évfolyam, heti 1x2 óra
Oktatás	Vízi jártassági ismeretek, aktív életmódra nevelés	A sportág alapjainak elsajátítása	Elméleti képzés gyakorlatban
Célok	A szakosztály létszámának bővítése, a sportág népszerűsítése	a sportág népszerűsítése	A szakosztály létszámának bővítése, a sportág népszerűsítése

1. táblázat: az interjúeredmények összefoglalása

Megbeszélés

A kajak-kenu testnevelésóra a megfelelő módszertani feldolgozás során lehetőséget biztosít a diákok egészségének és személyiségének fejlesztéséhez, továbbá lehetőséget biztosít a már elsajátított mozgásformák tudatos, tervszerű, hatékony felhasználására. A szabálytudat fejlődését elősegíti a tömören és egyértelműen megfogalmazott szabályok alkalmazása, hiszen a sportág egyáltalán nem veszélytelen, közegének számító vízi környezetből adódó veszélyforrásairól és a szabályok áthágásának következményeiről nyíltan kell beszélni. A csapathajóban történő evezések során a tanuló megtanulja kooperatívan végrehajtani a feladatokat. Elősegíti a figyelem és koncentráció fejlődését. A problémamegoldó képesség fejlesztésére alkalmasak a vízen való közlekedés során adódó váratlan helyzetek és azok megoldása. Fejlődik a tanuló önismerete, az objektív mérések alapján megismeri önmagát és megtanulja másokhoz mérni saját teljesítményét.

A szolnoki Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola és a jászsalsószentgyörgyi Szent György Katolikus Általános Iskola diákjainak készített kérdőív, valamint a szakemberekkel folytatott interjúk elemzése során olyan információkat kaptunk, amelyek igazolják, hogy a testnevelésórába a kajak-kenu oktatás bevezetése minőségi előnyökkel jár, a gyerekek számára változatosabbá, vonzóbbá teszi az iskolai programok tartalmát. A három interjúm és a három kérdőív elkészítésével és annak elemzésével kiderült számunkra, hogy a gyerekek szívesen üzik ezt a sportot iskolai foglalkozáson belül és kívül is, több testnevelő tanár is el tudja képzelni a tanmenetbe való beépítését a sportnak, illetve utánpótlásban, toborzásban is nagy szerepe van a kajak-kenu foglalkozásoknak az iskolákban.

A Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola és a jászalsószentgyörgyi Szent György Katolikus Általános Iskola tanulóinak készített kérdőív eredménye azt mutatja, hogy a gyerekek többsége szívesen járna edzésekre is, így nemcsak az iskolai foglalkozásokra járnak szívesen, hanem választanák ezt szabadidős tevékenységnek is, ebből következik, hogy a kajak-kenu sport a testnevelésórákba való integrálásával népszerűsíthető.

Az interjúk során betekintést kaptunk a vizsgált intézmények kajak-kenu programjaiba, mind testnevelő tanári, mind edzői szemszögből, valamint a kajak-kenu program létrehozásának menetét is megismerhettük. A választ megkaptuk arra, hogy hogyan kell elindítani egy folyamatot a kajak-kenu oktatása felé, milyen intézményekkel kell kapcsolatot teremteni, hogyan kell a sportágat beépíteni a tanmenetbe, és hogy a gyermekek oldaláról ez mekkora lehetőség lehet a sportág megismerésére, megszeretésére.

A kajak-kenu sportág beépítése a testnevelésbe mind a gyermekek, mind a pedagógusok részéről nagyon pozitív hozzáállást eredményez.

Ez megerősít abban, hogy munkánkat tovább folytassuk ezen a területen, és adatok folyamatos gyűjtésével, rendszerezésével és elemzésével lehetővé tegyük a hosszabb távú sporttudományos kutatásokhoz megfelelő segédanyag összeállítását.

Felhasznált szakirodalom

- Asztalos, J., Buglyó, R., & Dr. Nagy, Á. (2018). *A sporttehetség felismerésének és gondozásának aktuális módszertani kérdései*. Debrecen.
- Baky, D., Irmay, I., Komka, Z., Sáfár, S., Gannoruwa, L., Kovács, T. & Vaskuti, I. (2020). *Kajak-Kenu sportág alapjai*. Budapest: Magyar Kajak-Kenu Szövetség.
- Balint, G. (2009). *Sinteze conceptuale în cercetarea științifică din domeniul fundamental de știință: educație fizică și sport*. Iasi.
- Bíró, M., Hidvégi, P., Kopkáné Plachy, J., Széles Kovács, G., & Váczi, P. (2015). *Szabadidősportok*. Eger.
- Gombocz, J. (2019). A testnevelés az iskolai sport. *Új Pedagógiai Szemle*.
- Gösi, Z. (2018). Magyarország iskolarendszer alapú sporttámogatások. *Sport, tanulás, karrier*. 44.
<https://doi.org/10.21549/NTNY.22.2018.2.4>
- Gyömbér, N., Kovács, K., & Ruzits, É. (2016). *Gyermeklélek sportcipőben*.
- Gyurkó, S., & Németh, B. (2014). *Gyermekek tapasztalata a sportban*.
- Hajduné László, Z., Szentgyörgyvárné Juhász, I., & Tóth, Á. (2015). *Alternatív környezetben üzhető mozgásformák*. Pécs.
- Hamar, P. (2013). „MindenNATos” testnevelés. 87.

- Hamar, P., Prihoda, G., & Karsai, I. (2018). Adalékok az iskolai testnevelés tananyag-kiválasztásához. *Iskolakultúra*, 34.
<https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2018.3-4.28>
- kkna.hu. (2022). <https://kkna.hu/wp-content/uploads/2022/03/Elsos-leszek-En-is-Kapolnasnyeki-Vorosmarty-Mihaly-Altalanos-Iskola.pdf>
- Kovács, K. E. (2018). *A sportiskolai rendszer helyzetképe*. Debrecen.
- Láng, É. (2019). *A mindennapos testnevelés 3+2-es modell által nyújtott lehetőségeinek megvalósulása az „új” típusú mozgásformák alkalmazásával az iskolákban*.
<https://doi.org/10.33040/ActaUnivEszterhazySport.2019.2.25>
- Madarász, T. (2022). *Néhány választott egyéni sportág jelenlegi helyzetének és versenyképességének elemzése Magyarországon*. Debrecen.
- Mesaros, P. A. (2016). „Sportul-un izvizor de sanatate si prospetime.”. *Devolatarea personalitatii copilului-demers didactic creativ* (old.: 235). Constanta.
- Muresanu, d. S. (2010). Caiacul, un caz de deprivare senzoriala. *Discobolul*.
- Nagy, J. (2010). *Sport és iskola. A testmozgás szerepe a XXI. század iskolájában*.
- Pékár, T. (2016). *A szabadidő aktív, hasznos időtöltésének lehetőségei az 1-4. osztályos tanulók körében*. Beregszász.
- Sándor, J. (2019). *Egy megújuló elem a környezeti nevelésben: A vándortáborok*. Eger.
- Szabó, A. (2010). *Flow a kajak-kenu sportban*. Szeged.
- Szabó, A., & Borkovits, M. (2015). Egészség, öröm és testmozgás a szabadban. *Iskolakultúra*.

Levelező szerző:

Oldal Vivien Franciska

e-mail cím: oldalvivien98@gmail.com